

SERGAMUMO ŽMONIŲ PARAZITINĖMIS LIGOMIS 2024 M. APŽVALGA

ĮVADAS

Lietuvoje parazitinės ligos tebėra svarbi visuomenės sveikatos problema. Enterobiozė, askaridozė, toksokarozė – tai ligos, kuriomis dažniausiai užsikrečia ir serga ikimokyklinio ir jaunesnio mokyklinio amžiaus vaikai. Toksoplazmozė ypač pavojinga nėščiosioms dėl galimos kūdikių įgimtos toksoplazmozės ir asmenims, turintiems nusilpusį imunitetą, – dėl galimos sunkios ligos eigos. Lietuvoje registruojamas aukštas sergamumo echinokokoze rodiklis. Per pastaruosius kelerius metus jau registruojama ne tik įvežtinių maliarijos atvejų, bet ir leišmaniozės, filariozės atvejų.

Apžvalgoje pateiktos sergamumo parazitinėmis ligomis tendencijos, sergamumas pagal amžiaus grupes, administracines teritorijas ir kt. Pateiktos lentelės ir grafikai sudaryti pagal Užkrečiamųjų ligų ir jų sukėlėjų valstybės informacinėje sistemoje (toliau – ULSVIS) sukauptus duomenis.

2024 m. fiksuotas parazitinių ligų padidėjimas. Didžiausią įtaką šiam padidėjimui turėjo nuo 2024-01-01 pasikeitęs duomenų iš Asmens sveikatos priežiūros įstaigų (toliau – ASPĮ) gavimo būdas. Duomenys apie parazitines ligas (toliau – UL) iš ASPĮ tiesiogiai gaunami iš Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinės sistemos (toliau – ESPBIS) į ULSVIS.

SERGAMUMO PARAZITINĖMIS LIGOMIS STRUKTŪRA IR POKYČIAI

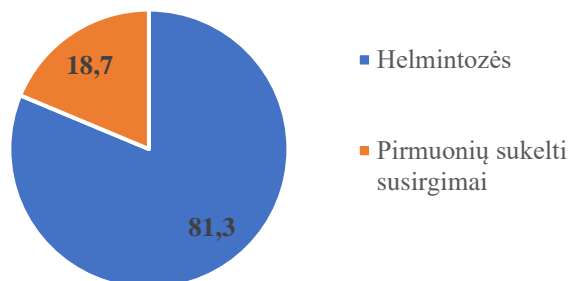
Lietuvoje 2024 m. buvo užregistruoti 3236 parazitinių ligų atvejai, sergamumo rodiklis siekė 112,0 atv. 100 tūkst. gyventojų. Lyginant su 2023 m., sergamumo rodiklis padidėjo 3,5 karto (2023 m. užregistruoti 925 ligos atvejai, sergamumo rodiklis siekė 32,2 atv. 100 tūkst. gyv.). Daugiausia buvo nustatyta enterobiozės (1787 atvejai, 55,2 proc. visų parazitinių ligų), askaridozės (479 atvejai (14,8 proc.), žarnyno pirmuonių sukeltų ligų (407 atvejai (12,6 proc.), toksoplazmozės (188 atvejai (5,8 proc.), toksokarozės (164 atvejai (5,1 proc.), echinokokozės (158 atvejai (4,9 proc.) atvejai. Kitos parazitozės (maliarija, trichineliozė, retos parazitinės ligos) sudarė 1,6 proc. visų parazitinių ligų atvejų (53 atvejai) (1 lentelė).

1 lentelė. Duomenys apie žmonių sergamumą parazitinėmis ligomis 2023–2024 m.

Eil. Nr.	Ligos	Sirgusiųjų skaičius		Sergamumo rodiklis 100 000 gyv.		Sergamumo kitimas (didėjimas / mažėjimas)	
		2023	2024	2023	2024	Atvejais	proc. / kartais
1.	Žarnyno pirmuonių ligos:	38	407	1,32	14,08		+10,6 karto
1.1.	Amebiasė	13	48	0,45	1,66		+3,7 karto
1.2.	Giardiazė	14	21	0,49	0,73		+49 proc.
1.3.	Kriptosporidiozė	7	1	0,24	0,03	-6 atv.	
1.4.	Kitos	4	337	0,14	11,66		+83,3 karto
2.	Maliarija	11	10	0,38	0,35	-1 atv.	
3.	Įgyta toksoplazmozė	53	188	1,84	6,50		+3,5 karto
4.	Leišmaniozė	1	1	0,04	0,03	0	
5.	Echinokokoze:	89	158	3,10	5,47		+1,8 karto
5.1.	Cistinė (CE)	24	32	0,83	1,11		+1,3 karto
5.2.	Alveokokinė (AE)	26	65	0,90	2,24		+2,4 karto
5.3.	Nepatikslinta	39	61	1,35	2,11		+1,5 karto
6.	Askaridozė	256	479	8,91	16,57		+1,8 karto

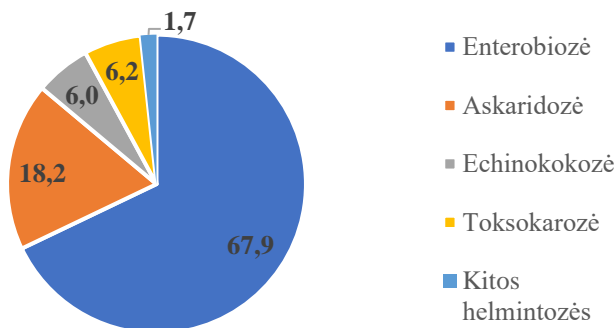
7.	Enterobiozė	397	1787	13,82	61,83		+10,9 proc.
8.	Toksokarozė	76	164	2,64	5,67		+2,1 karto
9.	Trichineliozė	1	1	0,03	0,03	0	
10.	Teniazė	0	1	0	0,03	+1 atv.	
11.	Cisticerkozė	0	1	0	0,03	+1 atv.	
12.	Strongiloidozė	0	2	0	0,07	+2 atv.	
13.	Cerkarinis dermatitas	1	2	0,03	0,03	+1 atv.	
14.	Kitos filariozės (dirofilariozė)	0	11	0	0,38	+11 atv.	
15.	Mišri žarnyno helmintozė	0	7	0	0	+7 atv.	
16.	Kitos patikslintos žarnyno helmintozės	1	17	0,03	0,59	+16 atv.	
17.	Ankilostomų sukelta liga, nepatikslinta	1	0	0,03	0,03	-1 atv.	
	Iš viso	925	3236	32,2	112,0		+ 3,5 karto

2024 m. 81,3 proc. visų užregistruotų parazitinių ligų sudarė helmintozės (2630 atvejai) ir 18,7 proc. – pirmuonių sukeltos parazitinės ligos (606 atvejai) (1 pav.).

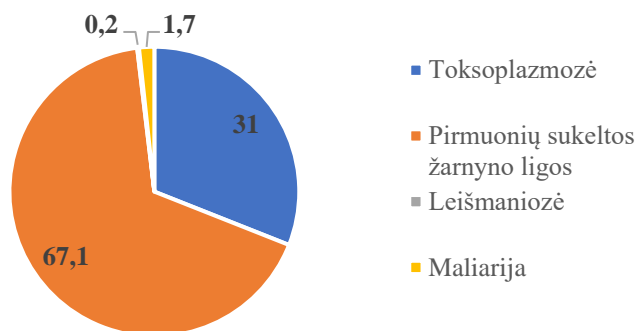
1 pav. Parazitinių susirgimų procentinis pasiskirstymas 2024 m. (n=3236)

2024 m. buvo užregistruoti 1787 enterobiozės atvejai (67,9 proc. visų helmintozių), 479 askaridozės atvejai (18,2 proc.), 158 echinokokozės atvejai (6 proc.), 164 toksokarozės atvejai (6,2 proc.) ir 42 kitų helmintozių atvejai (1,7 proc.) (2 pav.).

2 pav. Helmintozių procentinis pasiskirstymas 2024 m. (n=2630)

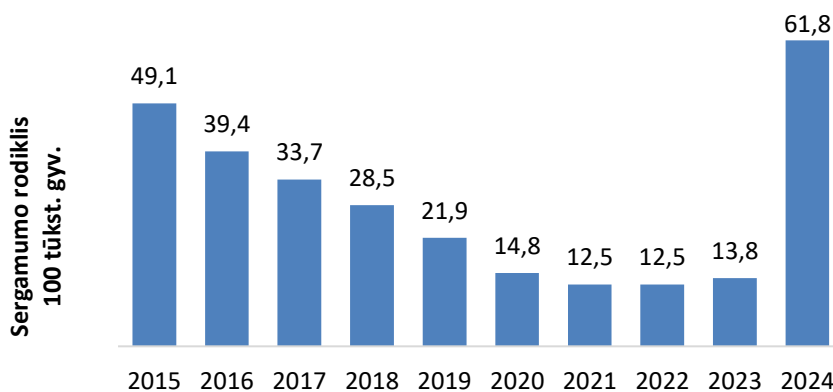
Didžiąją dalį visų užregistruotų pirmuonių sukeltų parazitinių ligų 2024 m. sudarė toksoplazmozė – 188 atvejai (31 proc.) ir žarnyno pirmuonių sukeltos ligos – 407 atvejai (67,1 proc.), be to, buvo užregistruota 10 maliarijos atvejų (1,7 proc.) ir vienas odos leišmaniozės atvejis (0,2 proc.) (3 pav.).

3 pav. Pirmuonių sukeltų parazitinių ligų procentinis pasiskirstymas 2024 m. (n=606)

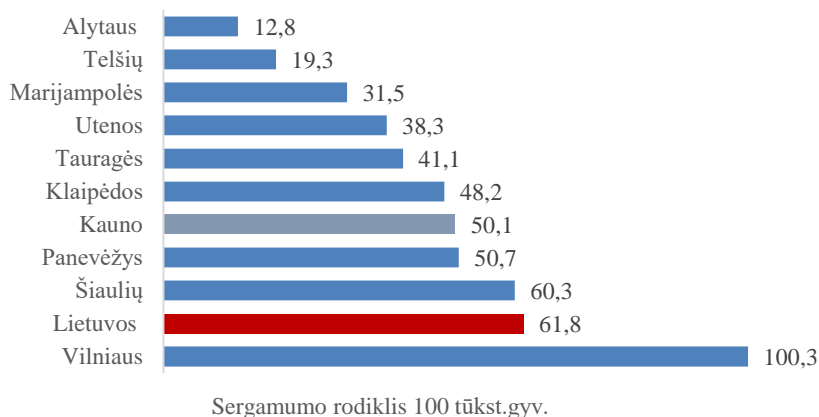
SERGAMUMAS ENTEROBIOZE

Sergamumo enterobioze rodiklis per pastaruosius dešimt metų kito. 2015–2023 m. duomenimis, sergamumas sumažėjo nuo 49,1 iki 13,8 atv. 100 tūkst. gyventojų, tačiau 2024 m. išaugo iki 61,8 atv. 100 tūkst. gyventojų. Mažiausias sergamumas užregistruotas 2021 m. ir 2022 m. (po 12,5 atv. 100 tūkst. gyv.) (4 pav.).

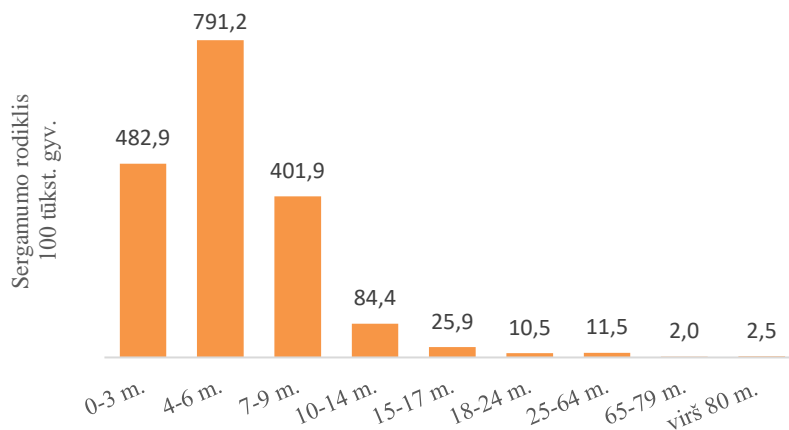
4 pav. Sergamumo enterobioze rodiklio kitimas 2015–2024 m.

2024 m. buvo užregistruoti 1787 enterobiozės atvejai. Lyginant su Lietuvos vidurkiu (61,8 atv. 100 tūkst. gyv.), didžiausias sergamumo rodiklis registruotas Vilniaus (100,3 atv. 100 tūkst. gyv.), mažiausias – Alytaus (12,8 atv. 100 tūkst. gyv.), Telšių (19,3 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse (5 pav.).

5 pav. Sergamumo enterobioze rodikliai apskrityse 2024 m. (n=1787)

Didžiausias sergamumo enterobioze rodiklis fiksuotas 4–6 m. amžiaus vaikų grupėje (791,2 atv. 100 tūkst. gyv.) (6 pav.).

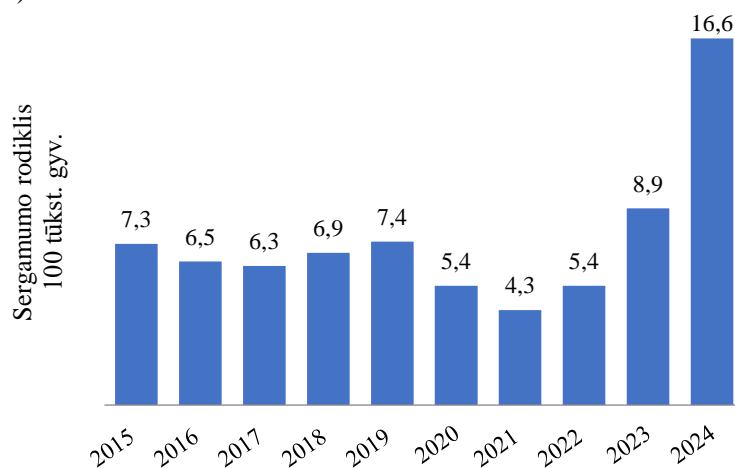

6 pav. **Sergamumo enterobioze rodikliai pagal amžiaus grupes 2024 m. (n=1787)**

Vyrų sergamumo rodiklis buvo didesnis nei moterų. Iš viso užregistruoti 825 sergantys vyrai (63,4 atv. 100 tūkst. gyv.) ir 962 moterys (60,1 atv. 100 tūkst. gyv.).

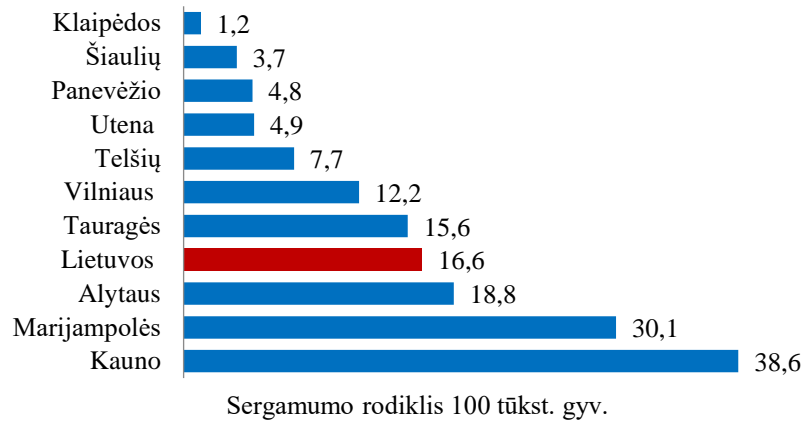
SERGAMUMAS ASKARIDOZE

Sergamumo askaridoze rodiklis per pastaruosius dešimt metų kito. 2015–2019 m. duomenimis, sergamumas išliko panašaus lygio (7,4–6,3 atv. 100 tūkst. gyv.), 2020–2022 m., COVID-19 pandemijos ir popandeminiu laikotarpiu, sumažėjo iki 4,3–5,4 atv. 100 tūkst. gyv., 2024 m. išaugo iki 16,6 atv. 100 tūkst. gyventojų (7 pav.).

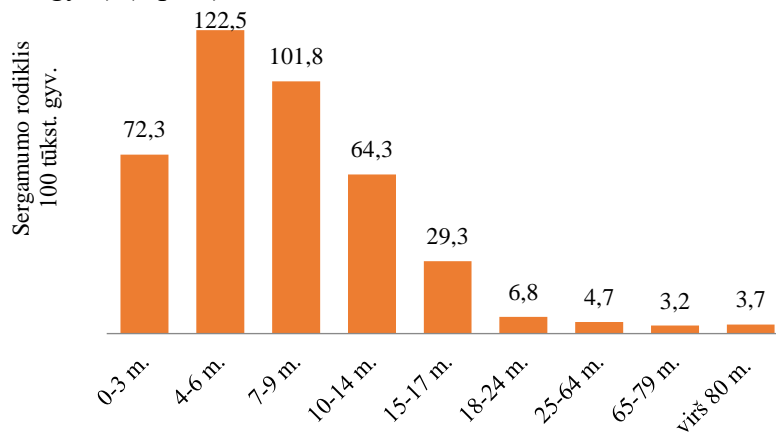
7 pav. **Sergamumo askaridoze rodiklio kitimas 2015–2024 m.**

2024 m. buvo užregistruoti 479 askaridozės atvejai. Lyginant su Lietuvos vidurkiu (16,6 atv. 100 tūkst. gyv.), žemas sergamumo askaridoze rodiklis buvo Klaipėdos (1,2 atv. 100 tūkst. gyv.), Šiaulių (3,7 atv. 100 tūkst. gyv.), Panevėžio (4,8 atv. 100 tūkst. gyv.), Utenos (4,9 atv. 100 tūkst. gyv.), aukštas – Kauno (38,6 atv. 100 tūkst. gyv.), Marijampolės (30,1 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse (8 pav.).

8 pav. **Sergamumo askaridoze rodikliai apskrityse 2024 m. (n=479)**

2024 m. askaridoze dažniausiai sirgo 4–6 m. ir 7–9 m. amžiaus vaikai (sergamumo rodiklis buvo 122,5 ir 101,8 atv. 100 tūkst. gyv.) (9 pav.).

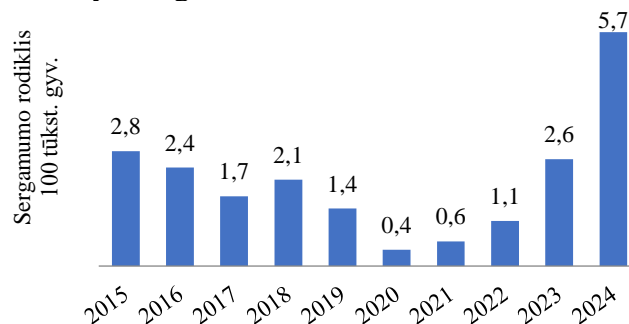

9 pav. **Sergamumo askaridoze rodiklis pagal amžiaus grupes 2024 m. (n=479)**

Vyrų sergamumo askaridoze rodiklis buvo mažesnis nei moterų. Iš viso buvo užregistruoti 223 susirgę vyrai (16,2 atv. 100 tūkst. gyv.) ir 166 moterys (17,5 atv. 100 tūkst. gyv.).

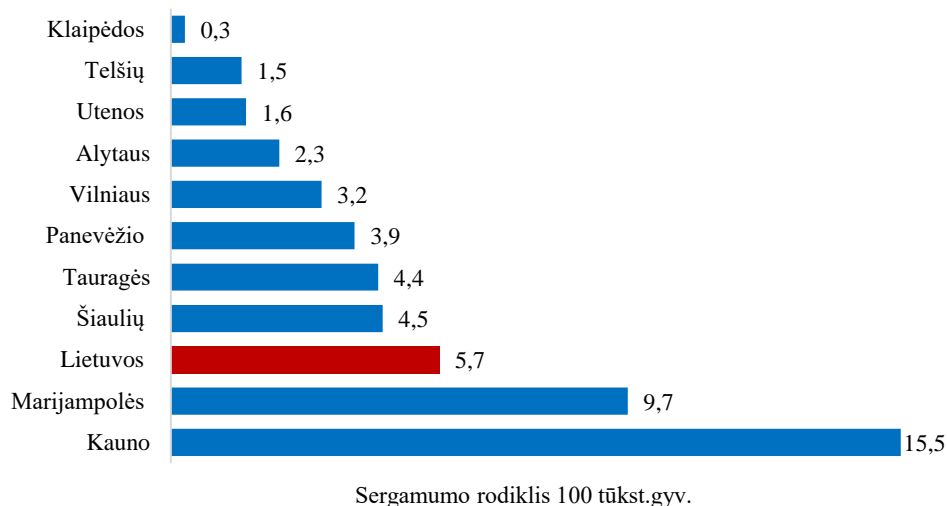
SERGAMUMAS TOKSOKAROZE

2015–2024 m. duomenimis, sergamumo toksokaroze rodiklis iki 2022 m. mažėjo, ypač žemas sergamumo rodiklis buvo 2020–2021 m. (0,4–0,6 atv. 100 tūkst. gyv.). 2024 m. sergamumas padidėjo 2,1 karto. 2024 m. susirgo 164 asmenys, sergamumo rodiklis siekė 5,7 atv. 100 tūkst. gyventojų. (10 pav.).

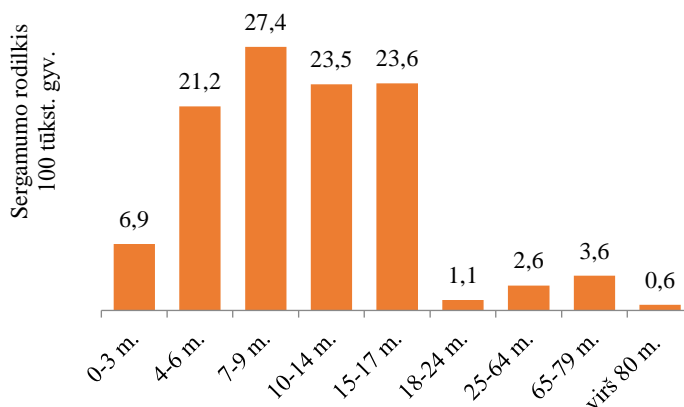
10 pav. **Sergamumo toksokaroze rodiklio kitimas 2015–2024 m.**

2024 m. duomenimis, aukštas sergamumo rodiklis (Lietuvos vidurkis – 5,7 atv. 100 tūkst. gyv.) buvo Kauno (15,5 atv. 100 tūkst. gyv.), Marijampolės (9,7 atv. 100 tūkst. gyv.), žemas – Klaipėdos (0,3 atv. 100 tūkst. gyv.), Telšių (1,5 atv. 100 tūkst. gyv.), Utenos (1,6 atv. 100 tūkst. gyv.), Alytaus (2,3 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse (11 pav.).

11 pav. **Sergamumo toksokaroze rodikliai apskrityse 2024 m. (n=164)**

Toksokaroze serga visų amžiaus grupių žmonės, bet vaikai – dažniau. 2024 m. sergamumo toksokaroze rodiklis didžiausias buvo 7–9, 10–14 ir 15–17 m. amžiaus vaikų grupėse (atitinkamai 27,4, 23,5 ir 23,6 atv. 100 tūkst. gyv.) (12 pav.).

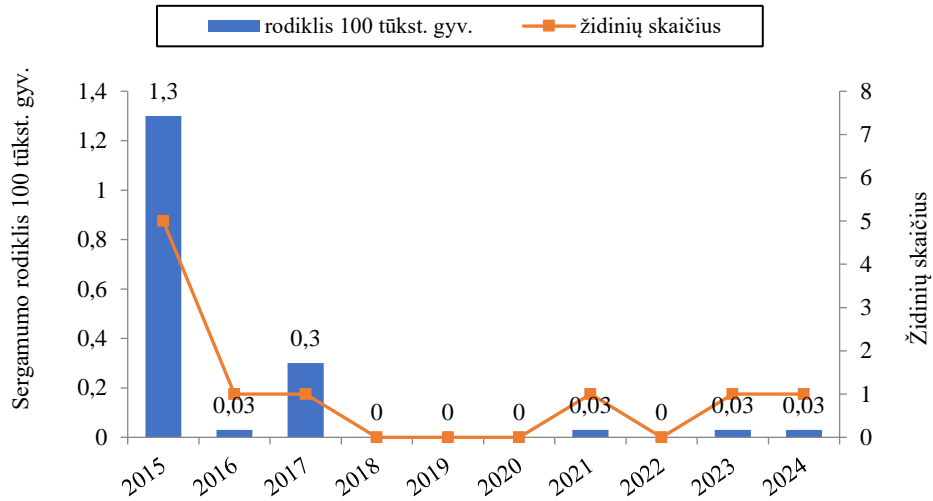
12 pav. **Sergamumo toksokaroze rodikliai pagal amžiaus grupes 2024 m. (n=164)**

2024 m. vyrų sergamumo rodiklis buvo didesnis nei moterų. Iš viso buvo užregistruota 85 sergantys vyrai (6,2 atv. 100 tūkst. gyv.) ir 79 moterys (5,2 atv. 100 tūkst. gyv.).

SERGAMUMAS TRICHINELIOZE

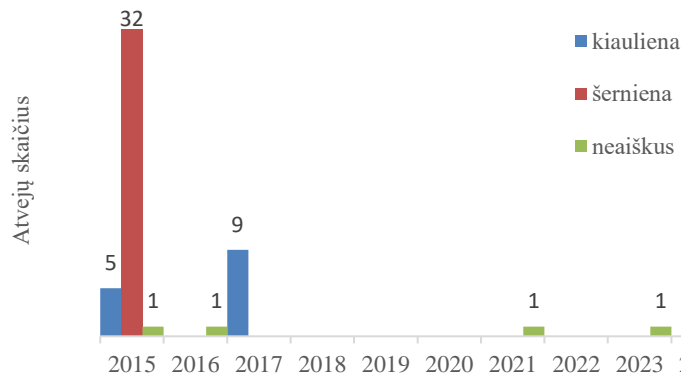
Per 2015–2024 m. iš viso buvo užregistruota 51 žmonių trichineliozės atvejais, iš jų – 5 sporadiniai ir 5 protrūkiai. Didžiausias sergamumo rodiklis fiksuotas 2015 m. (1,3 atv. 100 tūkst. gyv.), kai buvo užregistruoti 4 trichineliozės protrūkiai, susiję su šernienos (32 ligoniai) ir namuose užaugintų kiaulių mėsos (5 ligoniai) vartojimu. Mažiausias sergamumo rodiklis buvo 2016 m., 2021 m., 2023 m. ir 2024 m. (0,03 atv. 100 tūkst. gyv., po vieną ligonį). Daugiausia židinių užregistruota 2015 m. (5 židiniai),

mažiausia – 2016 m., 2017 m., 2021 m. ir 2024 m. (po 1 židini). 2018–2020 m. ir 2022 m. neregistruota nė vieno trichineliozės atvejo (13 pav.).

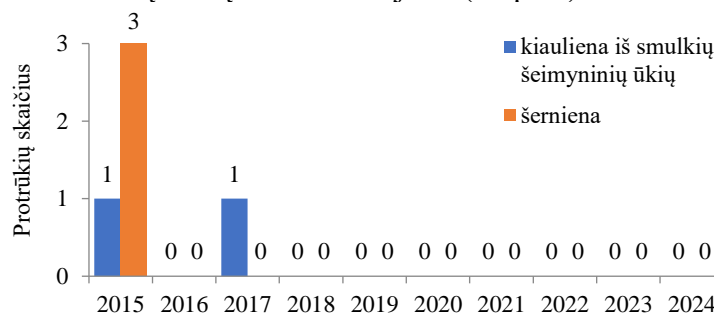
13 pav. Sergamumo trichinelioze rodiklis ir židinių skaičius 2015–2024 m.

Židinių epidemiologinių tyrimų analizė rodo, kad žmonių trichineliozė Lietuvoje plito per infekuotą trichinelėmis kiaulieną ir šernieną. 2015–2024 m. 27,5 proc. visų trichinelioze sergusių asmenų užsikrėtė vartodami infekuotą kiaulieną, 62,7 proc. – šernieną, 9,8 proc. – infekcijos šaltinis liko neišaiškintas (14 pav.).

14 pav. Trichinelioze sergantys ligoniai pagal infekcijos šaltinį 2015–2024 m. (n=51)

2015–2024 m. duomenimis 40 proc. visų protrūkių kilo dėl namų ūkyje užaugintų infekuotų kiaulių mėsos, 60 proc. – dėl infekuotų šernų mėsos vartojimo (15 pav.).

15 pav. Trichineliozės protrūkiai pagal infekcijos šaltinį 2015–2024 m. (n=5)

2015–2024 m. duomenimis, Lietuvos administracinėse teritorijose buvo užregistruoti 5 protrūkiai. Po vieną trichineliozės protrūkį buvo užregistruota Kėdainių, Telšių, Tauragės, Jurbarko, Jonavos administracinėse teritorijose.

KASPINUOČIŲ SUKELTI SUSIRGIMAI

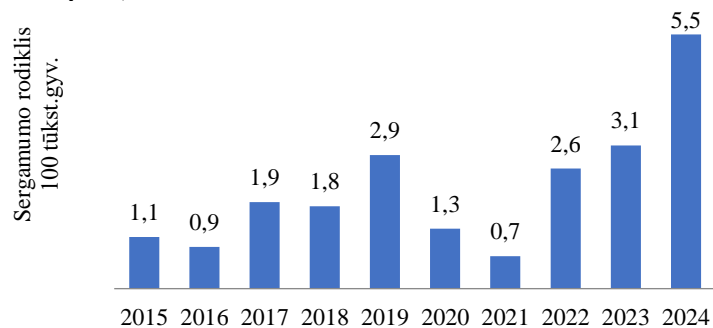
Kasmet Lietuvoje registruojama kaspinočių sukeltų ligų atvejų. 2015–2024 m. iš viso buvo užregistruoti 632 kaspinočių sukeltų ligų atvejai, iš jų: 2 himenolepiozės, 2 teniazės, 3 cisticerkozės, 4 difilobotriozės, 621 echinokokozės. Echinokokozė sudarė 99,2 proc. visų kaspinočių sukeltų ligų atvejų (2 lentelė).

2 lentelė. Kaspinočių sukeltų ligų atvejai 2015–2025 m.

Metai	Kaspinočių sukeltų ligų atvejų skaičius				
	Himenolepiozės	Teniazės	Cisticerkozės	Difilobotriozės	Echinokokozės
2015	0	0	0	0	33
2016	0	1	2	2	26
2017	0	0	0	1	53
2018	2	0	0	0	50
2019	0	0	0	0	81
2020	0	0	0	1	37
2021	0	0	0	0	20
2022	0	0	0	0	74
2023	0	0	0	0	89
2024	0	1	1	0	158
Iš viso	2	2	3	4	621

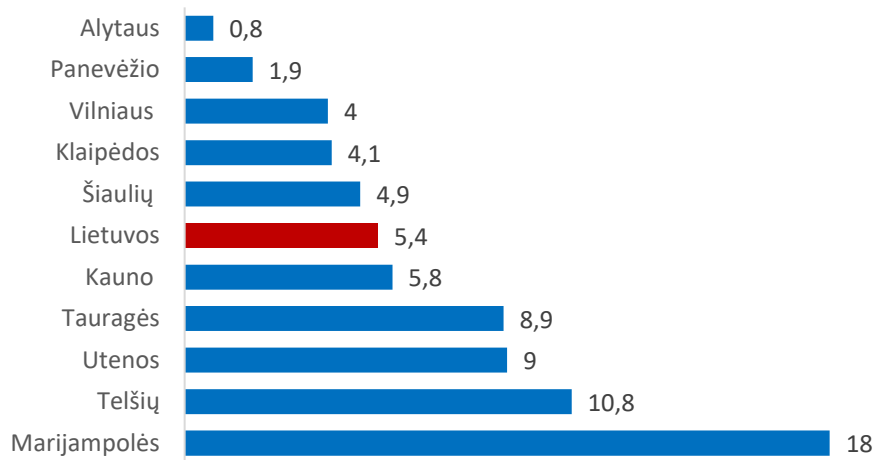
SERGAMUMAS ECHINOKOKOZE

Lietuvos 2015–2024 m. duomenys rodo, kad sergamumo echinokokoze rodiklis didėjo (rodiklis padidėjo nuo 0,7 iki 5,5 atv. 100 tūkst gyv.). 2020 ir 2021 m. sergamumo echinokokoze sumažėjimui įtakos turėjo 2020 m. prasidėjusi COVID-19 ligos pandemija. Didžiausias sergamumo rodiklis buvo 2024 m. (5,5 atv. 100 tūkst, gyv.). Lyginant su 2023 m. duomenimis, 2024 m. sergamumo echinokokoze rodiklis padidėjo 1,8 karto (1 lentelė, 16 pav.).

16 pav. Sergamumo echinokokoze rodiklio kitimas 2015–2024 m.

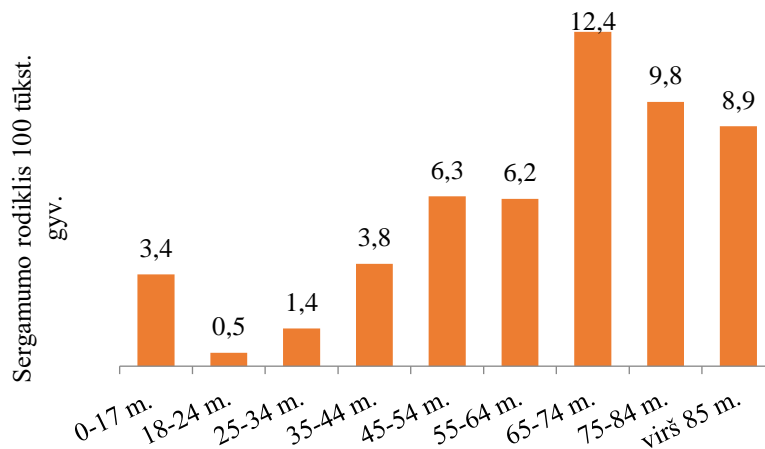
Didžiausias sergamumo rodiklis (Lietuvos vidurkis – 5,5 atv. 100 tūkst. gyv.) buvo Marijampolės (18 atv. 100 tūkst. gyv.), Utenos (9 atv. 100 tūkst. gyv.), Tauragės (8,9 atv. 100 tūkst. gyv.), mažiausias – Alytaus (0,8 atv. 100 tūkst. gyv.), Panevėžio (1,9 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse (17 pav.).

Sergamumo rodiklis 100 tūkst. gyv.

17 pav. **Sergamumo echinokokoze rodikliai apskrityse 2024 m. (n=158)**

Echinokokoze serga tiek vaikai, tiek suaugusieji, bet dažniau liga diagnozuojama vyresnio amžiaus žmonėms. 2024 m. didžiausias sergamumo echinokokoze rodiklis buvo 65–74 metų amžiaus žmonių grupėje (12,4 atv. 100 tūkst. gyv.) (18 pav.).

18 pav. **Sergamumo echinokokoze rodiklis pagal amžiaus grupes 2024 m. (n=158)**

Vyrų sergamumo rodiklis buvo mažesnis nei moterų. 2024 m. iš viso užregistruoti 69 sergantys vyrai (sergamumo rodiklis 5 atv. 100 tūkst. gyv.) ir 89 moterys (8,8 atv. 100 tūkst. gyv.).

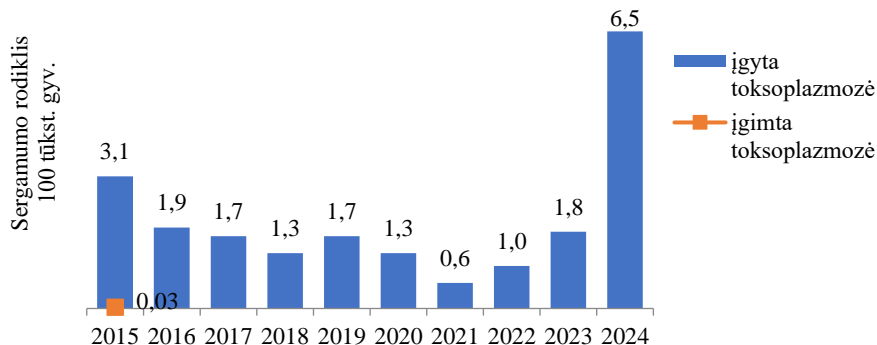
KITOS PARAZITUZĖS

2024 m. užregistruota 40 atvejų kitų parazitozijų: 1 odos ir gleivinės leišmaniozės įvežtinis atvejis (susirgęs asmuo lankėsi Egipte), 2 strongiloidozės, 11 dirofilariozės, 2 cerkarinio dermatito, 7 mišrios žarnyno helmintozės ir 17 kitų patikslintų žarnyno helmintozijų atvejai.

SERGAMUMAS TOKSOPLAZMOZE

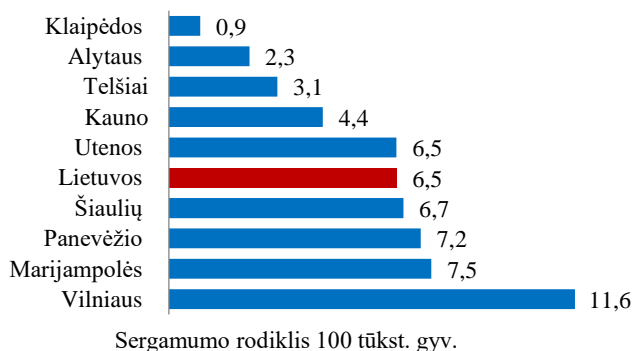
2015–2024 m. sergamumo toksoplazmoze rodikliai nuolat kito. Daugiausia toksoplazmozės atvejų užregistruota 2024 m. (188 atvejai, sergamumo rodiklis 6,5 atv. 100 tūkst. gyv.), mažiausia – 2021 m. (18

atvejų, sergamumo rodiklis 0,64 atv. 100 tūkst. gyv.). Lyginant su 2023 m. duomenimis, 2024 m. sergamumo toksoplazmoze rodiklis padidėjo 3,6 karto (1 lentelė). Sumažėjo įgimtos toksoplazmozės atvejų. Per pastaruosius dešimt metų vienas įgimtos toksoplazmozės atvejis užregistruotas 2015 m. (sergamumo rodiklis buvo 0,03 atv. 100 tūkst. gyv.) (19 pav.).

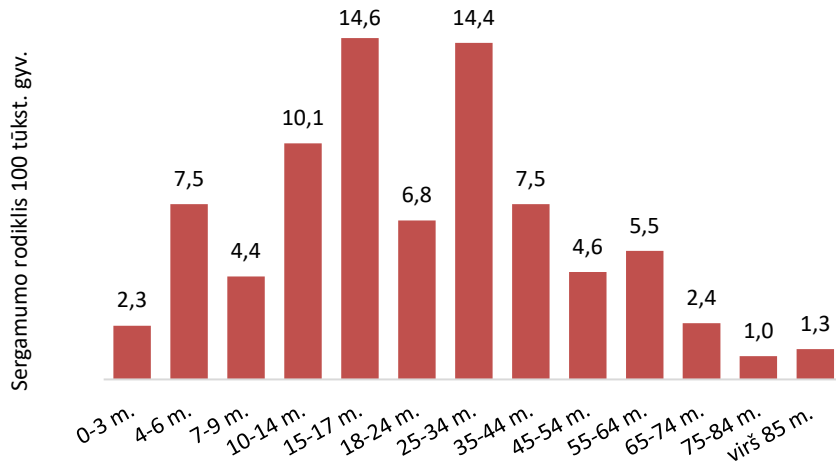
19 pav. **Sergamumo toksoplazmoze rodiklio kitimas 2015–2024 m.**

2024 m. toksoplazmozė registruota devyniose apskrityse. Didžiausias sergamumo rodiklis (Lietuvos vidurkis – 6,5 atv. 100 tūkst. gyv.) buvo Vilniaus (11,6 atv. 100 tūkst. gyv.), Marijampolės (7,5 atv. 100 tūkst. gyv.), Panevėžio (7,2 atv. 100 tūkst. gyv.), mažiausias – Klaipėdos (0,9 atv. 100 tūkst. gyv.), Alytaus (2,3 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse. 2024 m. toksoplazmozės atvejų neregistruota Tauragės apskrityje (20 pav.).

20 pav. **Sergamumo toksoplazmoze rodikliai apskrityse 2024 m. (n=188)**

Toksoplazmoze serga tiek vaikai, tiek suaugusieji. 2024 m. didžiausias sergamumo rodiklis buvo 15–17 ir 25–34 m. amžiaus žmonių grupėse (atitinkamai 14,6 ir 14,4 atv. 100 tūkst. gyv.) (21 pav.).

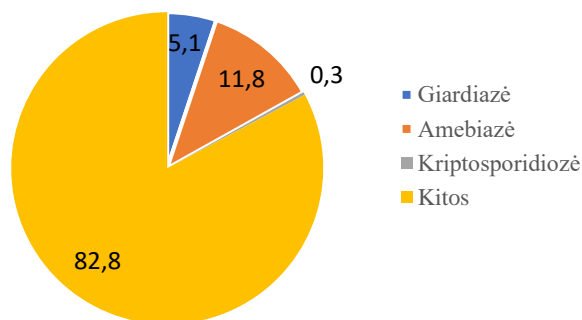
21 pav. **Sergamumo toksoplazmoze rodikliai pagal amžiaus grupes 2024 m. (n=188)**

Vyrų sergamumo rodiklis buvo mažesnis nei moterų. 2024 m. iš viso buvo užregistruota 40 sergančių vyrų (sergamumo rodiklis 2,9 atv. 100 tūkst. gyv.) ir 148 moterys (9,8 atv. 100 tūkst. gyv.). Ši liga dažniau nustatoma moterims, nes, siekiant išvengti įgimtos toksoplazmozės, moterys tiriamos prieš nėštumą ar nėštumo metu.

2024 m. buvo užregistruoti 4 toksoplazmų sukelti meningoencefalito atvejai (pagal TLK-10 ligos kodas B58.2), 13 toksoplaminės okulopatijos atvejai (B58.0), 34 toksoplazmozės atvejų su kitų organų pažeidimais (B58.8) ir 141 nepatikslintos toksoplazmozės (B58.9) atvejais.

PIRMUONIŲ SUKELTOS ŽARNYNO LIGOS

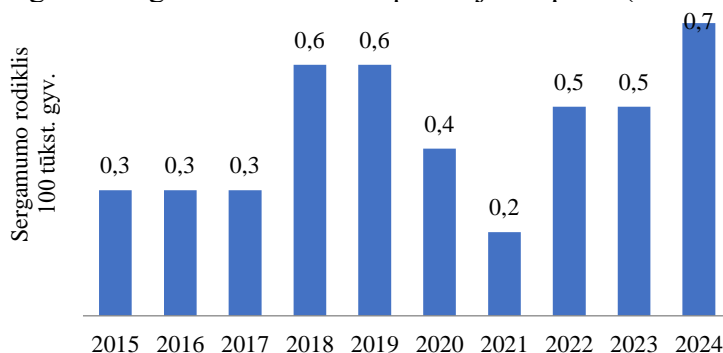
2024 m. buvo užregistruoti 407 pirmuonių sukeltos žarnyno ligos atvejai. Iš jų: giardiazės – 21 (5,1 proc. visų pirmuonių sukeltų žarnyno ligų), amebiazės – 48 (11,8 proc.), kriptosporidiozės – 1 (0,3 proc.) ir kitų žarnyno pirmuonių sukeltų ligų – 337 (82,8 proc.) atvejai (1 lentelė, 22 pav.).

22 pav. Pirmuonių sukeltų žarnyno ligų procentinis pasiskirstymas 2024 m. (n=407)

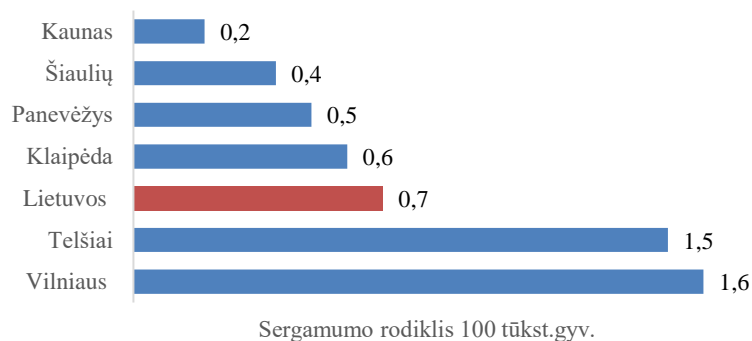
SERGAMUMAS GIARDIAZE

2015–2024 m. sergamumo giardiazėje rodiklis kito. Didžiausias sergamumo giardiazėje rodiklis buvo 2018, 2019 ir 2025 m., mažiausias – 2021 m. (0,2 atv. 100 tūkst. gyv.). 2024 m. užregistruotas 21 giardiazės atvejis, sergamumo rodiklis siekė 0,7 atv. 100 tūkst. gyventojų. Lyginant su 2023 m. duomenimis, 2024 m. sergamumo giardiazės rodiklis padidėjo 49 proc. (1 lentelė, 23 pav.).

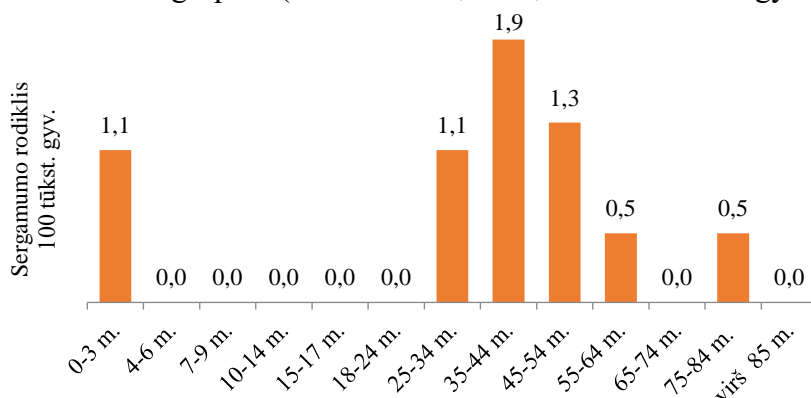
23 pav. Sergamumo giardiazėje rodiklio kitimas 2015–2024 m.

2024 m. giardiazė registruota šešiose apskrityse. Didžiausias sergamumo rodiklis (Lietuvos vidurkis – 0,7 atv. 100 tūkst. gyv.) buvo Vilniaus (1,6 atv. 100 tūkst. gyv.), Telšių (1,5 atv. 100 tūkst. gyv.), mažiausias – Klaipėdos (0,2 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse. 2024 m. giardiazės atvejų neregistruota Alytaus, Marijampolės, Tauragės, Utenos apskrityse (24 pav.).

24 pav. **Sergamumo giardiaze rodikliai apskrityse 2024 m. (n=21)**

2024 m. giardiaze buvo registruojama įvairiose amžiaus grupėse, didžiausias sergamumo rodiklis buvo 35–44 ir 45–54 m. amžiaus grupėse (atitinkamai 1,9 ir 1,3 atv. 100 tūkst. gyv.) (25 pav.).

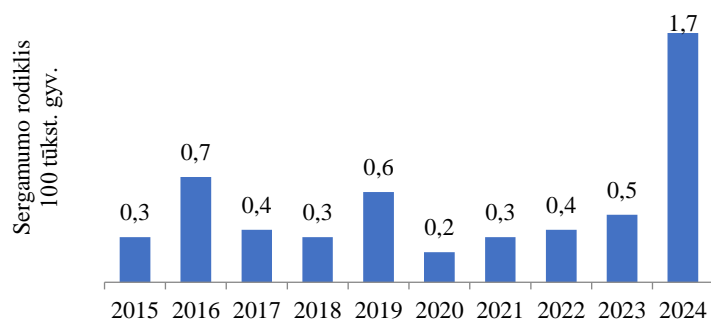
25 pav. **Sergamumo giardiaze rodikliai pagal amžiaus grupes 2024 m. (n=21)**

2024 m. vyrų sergamumo rodiklis buvo didesnis nei moterų. 2024 m. iš viso buvo užregistruota 12 sergančių vyrų (sergamumo rodiklis buvo 0,9 atv. 100 tūkst. gyv.) ir 9 moterys (0,6 atv. 100 tūkst. gyv.).

Užregistruoti penki įvežtiniai giardiazes atvejai iš Indijos (2 atvejai), Turkijos (1 atvejis), Egipto (1 atvejis) ir Maroko (1 atvejis).

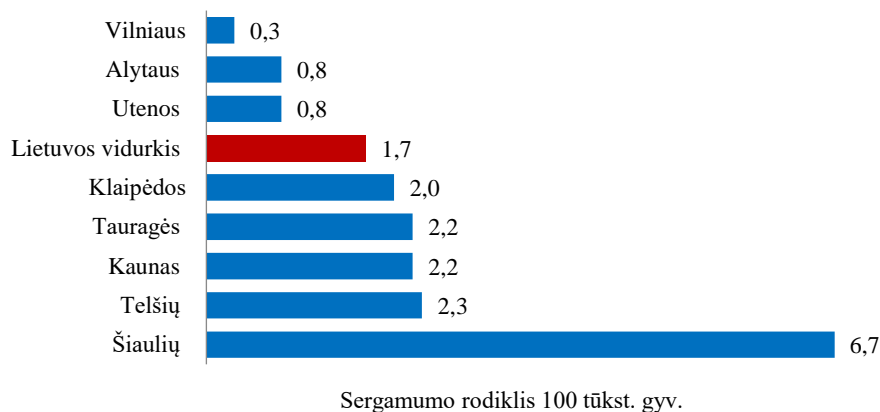
SERGAMUMAS AMEBIAZE

2015–2024 m. sergamumo amebiaze rodiklis kito. Didžiausias sergamumo amebiaze rodiklis buvo 2024 m. (1,7 atv. 100 tūkst. gyv.), mažiausias – 2020 m. (0,2 atv. 100 tūkst. gyv.). 2024 m. registruota 48 amebiazės atvejai. Lyginant su 2023 m. duomenimis, 2024 m. sergamumo amebiaze rodiklis padidėjo 3,4 karto (1 lentelė, 26 pav.).

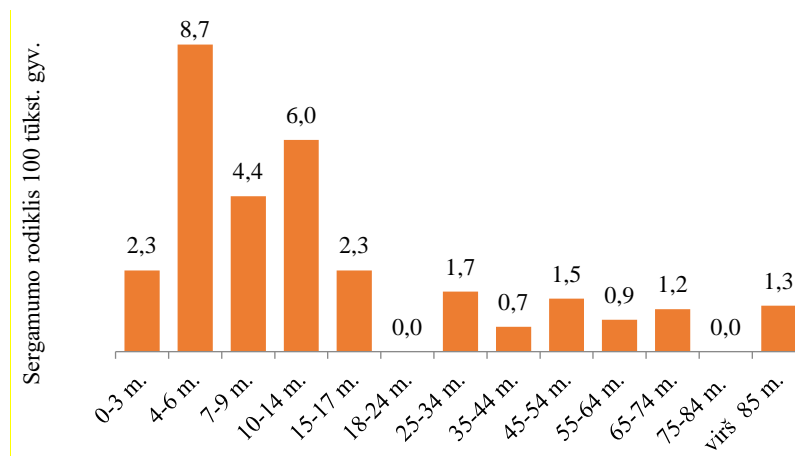
26 pav. **Sergamumo amebiaze rodiklio kitimas 2015–2024 m.**

2024 m. amebiazė registruota aštuoniose apskrityse. Didžiausias sergamumo rodiklis (Lietuvos vidurkis – 1,7 atv. 100 tūkst. gyv.) buvo Šiaulių (6,7 atv. 100 tūkst. gyv.), mažiausias – Vilniaus (0,3 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse. 2024 m. amebiazės atvejų neregistruota Marijampolės, Panevėžio apskrityse (27 pav.).

27 pav. Sergamumo amebiaze rodikliai apskrityse 2024 m. (n=48)

Amebiazė registruojama įvairiose amžiaus grupėse. 2024 m. didžiausias sergamumo rodiklis buvo 4–6 m. amžiaus žmonių grupėje (8,7 atv. 100 tūkst. gyv.) (28 pav.). 2024 m. užregistruotas vienas įvežtinis amebiazės atvejis iš Ispanijos.

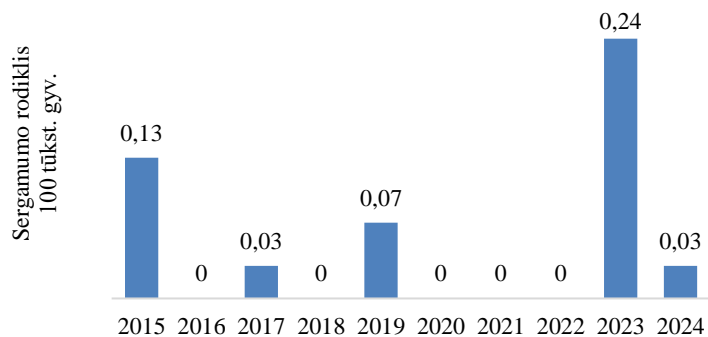

28 pav. Sergamumo amebiaze rodiklis pagal amžiaus grupes 2024 m. (n=48)

Vyrų sergamumo rodiklis buvo didesnis nei moterų. 2024 m. iš viso buvo užregistruoti 25 sergantys vyrai (sergamumo rodiklis buvo 1,8 atv. 100 tūkst. gyv.) ir 23 moterys (1,5 atv. 100 tūkst. gyv.).

SERGAMUMAS KRIPTOSPORIDIOZE

2015–2024 m. sergamumo kriptosporidioze rodiklis kito. Per šį laikotarpį užregistruota 15 kriptosporidiozės atvejų. Didžiausias sergamumo kriptosporidioze rodiklis buvo 2023 m. (0,24 atv. 100 tūkst. gyv.), mažiausias – 2017 m. ir 2024 m. (0,03 atv. 100 tūkst. gyv.). Nė vieno atvejo neužregistruota 2016, 2018, 2020–2022 m. (1 lentelė, 29 pav.).

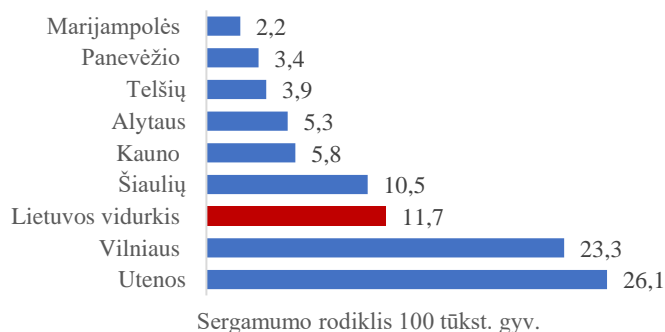
29 pav. Sergamumo kriptosporidioze rodiklio kitimas 2015–2024 m.

2024 m. užregistruotas vienas kriptosporidiozės atvejis Klaipėdos apskrityje, 5 metų berniukui.

KITOS PIRMUONIŲ SUKELTOS ŽARNYNO LIGOS

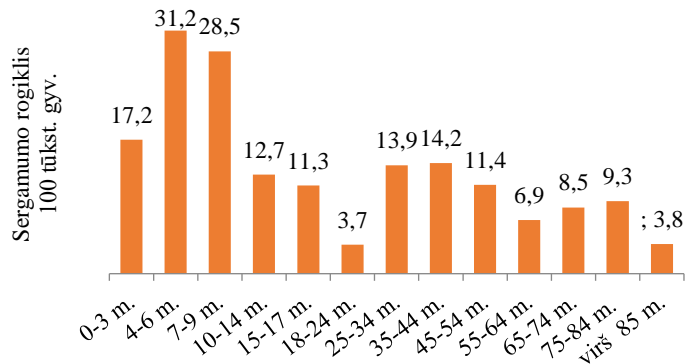
2024 m. buvo užregistruota 220 kitų patikslintų pirmuonių sukeltų žarnyno infekcijų ir 117 pirmuonių sukeltų žarnyno infekcijų, nepatikslintų. Nuo 2024 m. buvo pradėta rinkti informacija apie kitas patikslintas pirmuonių sukeltas žarnyno infekcijas.

2024 m. didžiausias sergamumo rodiklis (Lietuvos vidurkis – 11,7 atv. 100 tūkst. gyv.) buvo Utenos (26,1 atv. 100 tūkst. gyv.), Vilniaus (23,3 atv. 100 tūkst. gyv.), mažiausias – Marijampolės (2,2 atv. 100 tūkst. gyv.) apskrityse. 2024 m. šių ligų atvejų neregistruota Tauragės apskrityje (30 pav.).

30 pav. Sergamumas kitomis ir nepatikslintomis pirmuonių sukeltomis žarnyno infekcijomis apskrityse 2024 m. (n=337)

Kitos ir nepatikslintos pirmuonių sukeltos žarnyno infekcijos registruojamos įvairiose amžiaus grupėse. 2024 m. didžiausias sergamumo rodiklis buvo 4–6 ir 7–9 m. amžiaus žmonių grupėse (atitinkamai 31,2 ir 28,5 atv. 100 tūkst. gyv.) (31 pav.).

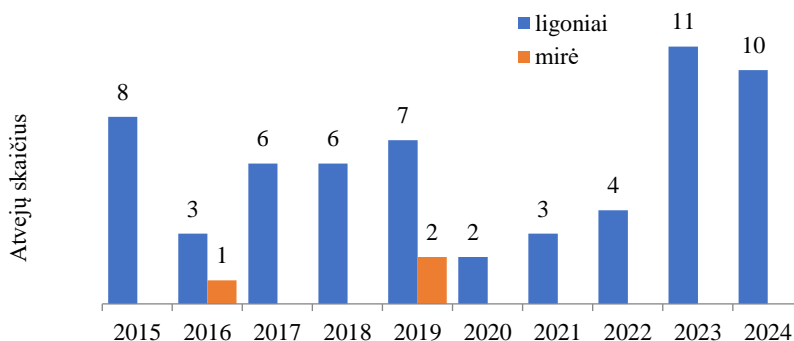
31 pav. Sergamumas kitomis ir nepatikslintomis pirmuonių sukeltomis žarnyno infekcijomis pagal amžiaus grupes 2024 m. (n=337)

Vyrų sergamumo rodiklis buvo mažesnis nei moterų. 2024 m. iš viso registruoti 126 sergantys vyrai (sergamumo rodiklis buvo 9,2 atv. 100 tūkst. gyv.) ir 211 moterų (13,9 atv. 100 tūkst. gyv.).

Užregistruota 10 atvejų, susijusių su kelionėmis į Indiją (3 atvejai), Jungtinius Arbus Emyratus (2 atvejai), Egiptą (2 atvejai), Ispaniją (1 atvejis), Airiją (1 atvejis) ir Graikiją (1 atvejis).

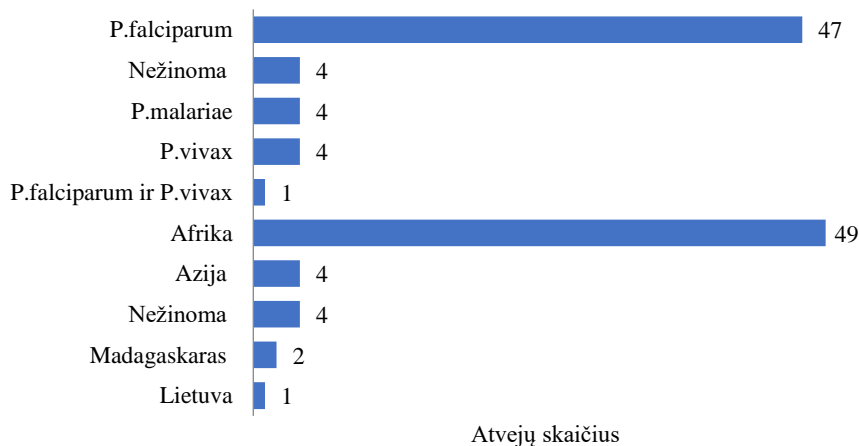
SERGAMUMAS MALIARIJA

Paskutiniai vietinės maliarijos atvejai užregistruoti 1956 m., bet kasmet pasitaiko įvežtinių maliarijos atvejų. Priežastis – nereguliariai arba visai nenaudojama chemoprofilaktika nuo maliarijos, nepakankama apsauga nuo uodų. 2015–2024 m. buvo užregistruota 60 maliarijos atvejų. Trys ligoniai, susirgę tropine maliarija, mirė. Daugiausia įvežtinių maliarijos atvejų per pastaruosius dešimt metų buvo užregistruota 2023 m. (11 atvejų) (32 pav.).

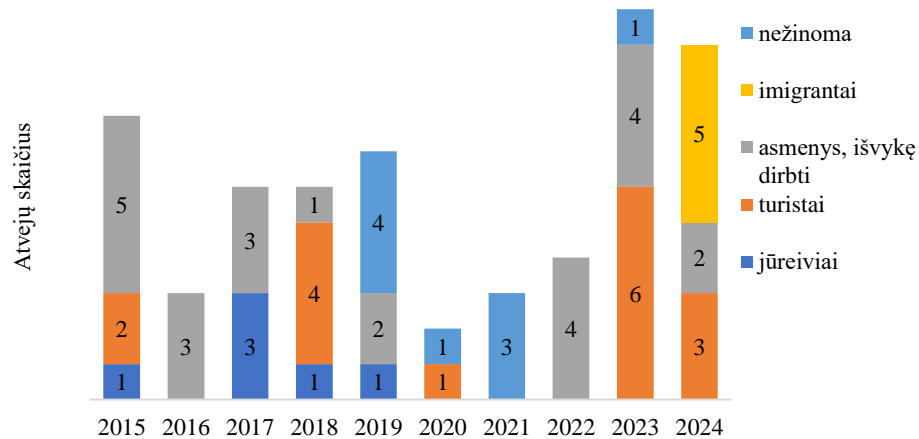
32 pav. Maliarijos atvejai Lietuvoje 2015–2024 m. (n=60)

Dažniausiai į Lietuvą įvežama tropinė maliarija. Per 2015–2024 m. užregistruoti 47 tropinės maliarijos (*P.falciparum*), 4 ketvirtadienės maliarijos (*P.malariae*), 4 trečiadienės maliarijos (*P.vivax*) atvejai, 1 mišrios infekcijos atvejis (*P.falciparum* ir *P.vivax*), sukėlėjo rūšis nebuvo nustatyta 4 ligoniams. 2015–2024 m. daugiausia žmonių užsikrėtė Afrikoje (49 asmenys), kiti – Azijoje (4), Madagaskare (2), Lietuvoje (1 per infekuotą adatą), užsikrėtimo vieta nebuvo išaiškinta 4 ligoniams (33 pav.).

33 pav. Maliarijos atvejai pagal sukėlėją ir užsikrėtimo vietą 2015–2024 m. (n=60)

2015–2024 m. maliarija sirgo 6 jūreiviai, 16 turistų, 24 asmenys, išvykę darbo tikslu, 5 imigrantai, 9 – asmenys, kurių užsikrėtimo aplinkybės nežinomos (34 pav.).

34 pav. **Maliarijos atvejai pagal gyventojų grupes 2015–2024 m. (n=60)**

IŠVADOS

- 2024 m. parazitinių ligų atvejų padaugėjo. Lietuvoje užregistruoti 3236 parazitinių ligų atvejai. Didžiausią įtaką šiam padidėjimui turėjo nuo 2024-01-01 pasikeitęs duomenų gavimo iš ASPĮ būdas. Duomenys apie parazitines ligas iš ASPĮ tiesiogiai gaunami iš ESPBI IS į ULSVIS.
- 2024 m. 81,3 proc. visų užregistruotų parazitinių ligų sudarė helmintozės (2630 ligonių) ir 18,7 proc. – pirmuonių sukeltos parazitinės ligos (606 ligoniai).
- Daugiausia buvo nustatyta enterobiozės (1787 atvejai, 55,2 proc. visų parazitinių ligų), askaridozės (479 atvejai, 14,8 proc.), žarnyno pirmuonių sukeltų ligų (407 atvejai, 12,6 proc.), toksoplazmozės (188 atvejai, 5,8 proc.), toksokarozės (164 atvejai, 5,1 proc.), echinokokozės (158 atvejai, 4,9 proc.) atvejų. Kitos parazitinės ligos sudarė 1,6 proc. visų parazitinių ligų atvejų (53 atvejai).
- Sergamumo enterobioze rodiklis per pastaruosius dešimt metų kito. 2015–2023 m. duomenimis, sergamumas sumažėjo nuo 49,1 iki 13,8 atv. 100 tūkst. gyventojų, tačiau 2024 m. – išaugo iki 61,8 atv. 100 tūkst. gyventojų. Didžiausias sergamumo enterobioze rodiklis buvo 4–6 m. amžiaus vaikų grupėje (sergamumo rodiklis buvo 791,2 atv. 100 tūkst. gyv.).
- 2015–2024 m. sergamumo askaridoze rodiklis kito: 2020–2022 m., COVID-19 pandemijos ir popandeminiu laikotarpiu, sergamumo rodiklis buvo sumažėjęs (5,4–4,3 atv. 100 tūkst. gyv.), 2024 m. sergamumo rodiklis didėjo iki 16,6 atv. 100 tūkst. gyventojų. 2024 m. askaridoze dažniausiai sirgo 4–6 m. ir 7–9 m. amžiaus vaikai (sergamumo rodiklis buvo 122,5 ir 101,8 atv. 100 tūkst. gyv.).
- 2015–2024 m. duomenimis, sergamumas toksokaroze iki 2022 m. mažėjo, ypač žemas sergamumo rodiklis buvo 2020–2021 m. (0,4–0,6 atv. 100 tūkst. gyv.). 2024 m. sergamumas didėjo (sergamumo rodiklis 5,7 atv. 100 tūkst. gyventojų). 2024 m. dažniausiai sirgo 7–9 metų amžiaus vaikai (sergamumo rodiklis buvo 27,4 atv. 100 tūkst. gyv.).
- Sergamumo trichinelioze rodiklis per pastaruosius dešimt metų mažėja. Nebuvo užregistruota trichineliozės atvejų 2018–2020 ir 2022 metais. 2024 m. užregistruotas vienas trichineliozės atvejis.
- 2015–2024 m. buvo užregistruotas 632 kaspinočių sukeltų ligų atvejai, iš kurių 99,2 proc. sudarė echinokokozės atvejai. 2024 m. buvo užregistruotas vienas teniazės (jautinio kaspinočio sukeltas susirgimas) ir vienas cisticerkozės atvejis.
- 2015–2024 m. duomenimis, sergamumo echinokokoze rodiklis didėjo (nuo 1,1 iki 5,5 atv. 100 tūkst. gyv.). 2020 ir 2021 m. sergamumo echinokokoze sumažėjimui įtakos turėjo 2020 m. prasidėjusi COVID-19 ligos pandemija. 2024 m. užregistruotas didžiausias sergamumo rodiklis. 2024 m. didžiausias sergamumo echinokokoze rodiklis buvo 65–74 metų amžiaus žmonių grupėje

(12,4 atv. 100 tūkst. gyv.). Moterų sergamumo rodiklis buvo didesnis nei vyrų, jis siekė 8,8 atv. 100 tūkst. gyv.).

10. 2015–2024 m. sergamumo toksoplazmoze rodikliai kito. Daugiausia toksoplazmozės atvejų užregistruota 2024 m. (188 atvejai, sergamumo rodiklis 6,5 atv. 100 tūkst. gyv.), mažiausia – 2021 m. (18 atvejų, sergamumo rodiklis 0,64 atv. 100 tūkst. gyv.). Dažniausiai ši liga nustatoma moterims (sergamumo rodiklis buvo 9,8 atv. 100 tūkst. gyv.). Per 2015–2024 m. užregistruotas vienas įgimtos toksoplazmozės atvejis.

11. Kasmet registruojama pirmuonių sukeltų žarnyno infekcijų atvejų (amebiasės, giardiazės). 2024 m. buvo užregistruotos 220 kitos patikslintos pirmuonių sukeltos žarnyno infekcijos ir 117 pirmuonių sukeltos žarnyno infekcijos, nepatikslintos.

12. Kasmet registruojama įvežtinės maliarijos atvejų. 2015–2024 m. buvo užregistruota 60 maliarijos atvejų. Trys ligoniai, susirgę tropine maliarija, mirė. Dažniausiai į Lietuvą įvežama tropinė maliarija. Per 2015–2024 m. užregistruoti 47 tropinės maliarijos atvejai (78,3 proc. visų maliarijos atvejų). 2015–2024 m. daugiausia žmonių užsikrėtė Afrikoje (49 asmenys arba 81,7 proc. visų ligonių).
